

 Възстановим подпис

X 9221/10.12.2025 г.

Изх.№

Подписано от: Mariya Georgieva Gurkova

**ДО
Г-Н МАНОЛ ГЕНОВ
МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И
ВОДИТЕ**

**ДО
ДОЦ. Д-Р СИЛВИ КИРИЛОВ
МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО**

Относно: Жалба № 9221/2025 г. до омбудсмана на Република България

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГЕНОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

Към омбудсмана се обръщат граждани от Велико Търново, които търсят съдействие срещу продължаващото с години влошаване на жизнена среда в града, свързано с дейността „Кроношпан България“ ЕООД. Постоянното замърсяване на въздуха с прах, дим и неприятни миризми се превръща в исторически проблем на поколение жители, който ги съпътства в продължение на повече на 10 години.

С встъпването ми в длъжност, като омбудсман проследих остротата на проблема и предприетите действия лично от Вас и ръководените от Вас ведомства, посещенията на място и срещите Ви със засегнатите участници във Велико Търново. Запознах се с относимите обстоятелства и непосредствено от гражданите в организираната в града откритата приемна на 3 октомври т.г., както и с предоставената по реда на парламентарния контрол информация на основните процедурни етапи в цялостния период с писмо изх. № 02-00-444-2 от 19.11.2025 г. на МОСВ.

За съжаление допуснатите множество дефицити в предварителните процедури за оценка на въздействието върху околната среда и за издаване на комплексно разрешително, както и при мониторинга за спазване на екологичните стандарти на „най-добрите налични техники“ (НДНТ), станаха известни едва след производствени аварии и засилен обществен натиск от проявите на недоволство на най-засегнатите жители от кварталите Бузлуджа и Чолаковци през лятото и есента на тази година.

От критично значение за конфликта се очертава противоречивото развитие на процедура пред РИОСВ Велико Търново за оценка на въздействието върху околната среда на инвестиционното предложение № 5128 от 17.12.2015 г. „Увеличаване на производствения капацитет и продуктов асортимент на Завод за производство на

плочи от дървесни частици“ в УПИ IX-9, парцел LII-9, парцел LII-9, парцел XXXII и парцел I от кв. 570, Промислена зона в гр. Велико Търново, община Велико Търново, с възложител „Кроношпан България“ ЕООД. С писмо вх. № 5129 от 26.10.2016 г. от Изпълнителната агенция по околна среда е изразена отрицателна оценка за приложимост на чл. 99а от Закона за опазване на околната среда, т.е. че по отношение на предложението не може да се направи заключение, че е осигурено прилагането на НДНТ. Общинският съвет на Велико Търново тогава също е изразил отрицателно становище на Доклада за оценка на въздействието на околната среда (ОВОС) за инвестиционното предложение с мотиви за намаляване на нормата на допустими емисии на органични вещества и прах и осъществяване на мониторинг. (Решение № 347 по Протокол № 14 от заседание на Общински съвет, проведено на 28.07.2016 година). Въпреки това, РИОСВ Велико Търново не се произнася с решение по същество, а процедурата е прекратена с решение № ВТ-11-П-ОВОС/2016 от 17.11.2016 г. по искане на възложителя.

Несъстоятелност на становище с изх. № 692/18.05.2017г. на РИОСВ Велико Търново

Впоследствие въз основа на ново заявление на възложителя е издадено писмо от РИОСВ – Велико Търново с изх. № 692/18.05.2017г., с променено становище, а именно, че инвестиционното предложение „Допълване продуктивния асортимент на база потенциален капацитет на оптимизирано производствено оборудване в завода за производство на плочи от дървесни частици на „Кроношпан България“ ЕООД в гр. Велико Търново“ не е предмет на процедура по реда на Глава шеста от ЗООС. В тази насока изрично се преразглежда като погрешно провеждането на ОВОС, както и негласно се отричат констатациите на ИАОС за несъответствие с изискванията на чл. 99а ЗООС за най-добрите налични техники, и двете предмет на предходната процедура, прекратена с решение № ВТ-11-П-ОВОС/2016 г. Напротив, в становището се излага констатация, че максималният производствен капацитет до момента тогава е 580 м³/ден при непрекъснат режим на работа. Или следователно не е бил достигнат капацитет от 600 м³/ден, представляващ праг на изискването за задължително комплексно разрешително. Въвеждането им е с изменение на Анекс 1, т.6.1, (с) от Директива 2010/75/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването), транспонирани в националното законодателство с изменение на Закона за опазване на околната среда ДВ, бр. 32 от 2012 г., Приложение № 4, т. 6.1, б. „в“ „дървесни плоскости, като: плочи от ориентирани частици (OSB), плочи от дървесни частици или плочи от дървесни влакна, с производствен капацитет над 600 кубични метра за денонощие“ със срокове за въвеждане по § 98 от ПЗР на посочения ЗИД на ЗООС, в сила към момента на издаване на становището.

За направеното заключение за производствения капацитет не се посочва правно основание. По-конкретно, съгласно в т. 1.4.2 Size and number of wood-based panel plants (Размер и брой на инсталациите за дървесни панели) на Референтния документ Reference Document on Best Available Techniques for the Production of Wood-based Panels –2016, номиналният капацитет е производственият капацитет на оборудването, или техническия и/или юридически капацитет (or technical capacity and/or legal capacity). По-скоро данните са 600 м³/ден на дробилката „Ферари“, който се очаква да бъде заменена с нова дробилка „Леонхард“ с капацитет 6000 м³/ден.

Същият недостатък засяга и преценката за определянето на производствения капацитет от ПДЧ в размер на 2320 м³/ден, предвиждан занапред с оглед реализацията на инвестиционното предложение „за подмяна на основното технологично

оборудване“. В случая в становището не се посочва методът, по който е определен посоченият номинален производствен капацитет за съответната досега използвана и нововъведена, инсталирана мощност. Липсва позоваване на технически паспорт на производителя на оборудването. Наред с това в българската правна уредба не е предвиден способ за определяне на т.нар. „юридически капацитет“, т.е. ред и условия за преценка на органите по околна среда за различен от удостоверения от производителя производствен капацитет.

Прави впечатление, че техническа обосновааност не е налице и по отношение на заложеното 4-кратно увеличение, т.е. от 580 на 2320 м³/ден на производството на ПДЧ единствено вследствие от горивна инсталация: „чрез монтиране на ново, по-голямо съоръжение за “топъл въздух“ с термична мощност 45 MW“.

По съществения въпрос за правната интерпретация с оглед изискващите се екологични оценки на „съоръжение за “топъл въздух“ на линиите за ПДЧ и за МДФ, всяко от които 45 MW, данните са показателни за съществено отклонение от предоставената предметна компетентност и установени логически правила. По-конкретно, на основание на писмо изх. № 26 – 00-513 от 11.06.2015 г. на заместник-министър на околната среда и водите, отнасящо се до производствена площадка в град Бургас на същия възложител, е приложено разширително тълкуване на даденото изключение. Без конкретна фактическа обосновка, само с оглед обстоятелството, че съгласно писмото, димните газове (в режим 2) се оползотворяват в процеса на сушене, посочените горивни инсталации са приети безусловно не само като неподлежащи на режим на ОВОС, както задължителна, така и по преценка, по приложение № 1 (т. 2.1) и приложение № 2 (т. 3, буква „а“) на ЗООС. Изрично ефектът от това изключване е подчертан с избягването на термина „горивни инсталации“ и заменянето му с понятието „съоръжение за „топъл въздух“, което не е дефинирано. В допълнение, по аргумент „по аналогия“, неприложим в разглежданата област за опазване на околната среда с императивен метод на правно регулиране, решаващият орган изключва същите инсталации и от приложното поле на оценката им като съоръжения за оползотворяване на отпадъци чрез изгаряне по т. 11, буква „б“ от Приложение № 2 на ЗООС. Поради несамостоятелния им характер се приемат като неподлежащи на ОВОС и съдовете за съхранение на съпътстващи вещества – лепила и др., по т. 6, буква „а“ от Приложение № 2 на ЗООС.

Органите по околна среда действат в условия на обвързана компетентност при прилагане на правомощията си в защита на обществения интерес, при спазване на принципите на предпазливост и превенция, като възможността за свободна преценка е ограничена само за случаите и в пределите, за които е установена със закон, каквато не е налице в случая по отношение на решавания въпрос.

Напротив, съгласно референтния документ за НДНТ, без да се засяга процедурата по ОВОС, се посочва, че подлежат в обхвата на комплексно разрешително и дейностите, които са пряко свързани с производствените дейности по Анекс I, секция 6.1 (с) от Директивата (производството на ПДЧ и пр.), дори и когато те самите не квалифицират като самостоятелни дейности в обхвата на Анекс I, а именно:

горивни инсталации на място (включително двигатели), генериращи горещи газове за директно нагривани сушилни без ограничение на капацитета;

производство на импрегнирана хартия със смоли.

Доколкото отрицателното становище е издадено по реда на чл. 99а ЗООС с обвързващо значение в кръга на предоставената компетентност на ИАОС, не са налице съответни по степен правомощия и изтъкнати основания по смисъла на чл.99 от АПК за неговото преразглеждане със становището на РИОСВ с писмо № 692/18.05.2017 г.

Съотношение между оценка на въздействието върху околната среда и комплексно разрешително

Оценката за въздействието върху околната среда (по отделни компоненти и човешкото здраве, с оглед значимостта на вероятното неблагоприятно въздействие) и комплексното разрешително на предприятията (за съответствие на технологичния източник с „най-добрите налични техники“ за ограничаване замърсяващите емисии от промишлеността) имат самостоятелен обособен предмет на защита, разграничен правен режим и допустима степен на съвместяване на процедурите съобразно с Директива 2011/92/ЕС и Директива 2010/75/ЕО и последващи изменения. Практиката е показателна за прилагане на изискванията за ОВОС, например за сходен проект № 2025-0172 от Европейската инвестиционна банка се приема, че попада в Анекс II на Директива 2011/92/ЕС, изменена с Директива 2014/52/ЕС.

Режимът на комплексно разрешително е недостатъчен спрямо целите на ОВОС и не представлява негова алтернатива. Освен риска, включително здравния риск от замърсяването на въздуха и интензивно миришещите вещества, е необходимо да бъде направена изчерпателна оценка на риска по отношение на водите, в аспекта на нуждите от свежа вода и кризисните ситуации на източниците за питейно-битово водоснабдяване през изминалите години, както и замърсяването на водите. Показателни са наскоро публикуваните съобщения за наложени глоби за неспазване на емисионните ограничения при заустване на отпадъчните води в градската канализация на Велико Търново.

Впрочем, в същото становище без конкретика са посочени обеми на посочените седем съдове за съхранение на съпътстващите вещества в хале, въз основа на които е прието, че обектът не подлежи на класификация като предприятие с висок или нисък рисков потенциал. Например, не се посочва характерният за производството формалдехид и интерпретацията за съхраняваните количества в по-ниска концентрация (37%) от посочената съгласно част 2 на Приложение № 3 на ЗООС, т. 14 (90%).

Налага се извод, че становището за неприложимост на процедурите по глава шеста от Закона за опазване на околната среда по отношение на дейността на производствената площадка на „Кроношпан България“ ЕООД в гр. Велико Търново, не може да се приеме, че е в кръга на предоставената компетентност на директора на РИОСВ Велико Търново, с произтичащите последици за валидността, съответно за нищожност на акта.

Според публикувани данни, че срещу неблагоприятия поради замърсяване с прах и миризми критики и недоволство срещу същият инвеститор се съобщават и в други европейски страни (Обединеното кралство, Полша).

Последици за прекратяване на дейността на предприятието или за постфактум оценка на въздействието върху околната среда

Съгласно практиката на ЕС, при пропуск да бъде извършена оценка на въздействието, държавата член е задължена да анулира настъпилите от него незаконосъобразни последици.

Същевременно се допуска регуларизиране с национални правила, при условие, че с тях не се създава възможност за засегнатите страни да заобикалят изискванията на правото на ЕС или да не ги прилагат, както и

за целите на регуларизиране бъде проведена оценка не само с оглед на бъдещото въздействие на завода върху околната среда, но при задължително отчитане на екологичното въздействие на началото на експлоатацията без ОВОС до момента.

В националното екологично законодателство не съществува законова предпоставка за провеждане на процедура по ОВОС за действащ обект.

Наред с това в административната практика се приема в съответствие на решения на Съда на ЕС, например дела по преюдициални запитвания C-196/16, C-197/16, допустимост на прилагането на Директивите по ОВОС и СЕО с провеждане на posteriori assessment (“пост фактум” оценка) по смисъла на процедура по ЕО/ОВОС. Оценка, извършена след изграждането и влизането на инсталацията в експлоатацията, не може да бъде ограничена до бъдещото въздействие върху околната среда, но също така трябва да се вземе предвид отчитане на въздействието върху околната среда от момента на въвеждане или фактическа предприета експлоатация.

Предвид изложеното и на основание Закона за омбудсмана се обръщам към Вас с молба да ме информирате за становището си по поставените съществени въпроси, които засягат жизнената среда и риска за здравето на жителите на град Велико Търново, и чието изчерпателно решаване гражданите са в правото си да изискват съгласно чл. 55 от Конституцията.

По-конкретно, по какъв ред предвиждате да се разреши алтернативата с оглед ключовите аспекти на замърсяване на въздуха, недостиг на вода и пречистване на водите, при паралелното изясняване на здравния статус и степен на риск на изложеното население

За изразеното становище и предприети действия, освен омбудсмана, моля да бъде уведомена като жалбоподател и г-жа Мария Павлевска, на предоставената електронна поща mariyapavlevska@gmail.com.

 Възстановим подпис

X

ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Подписано от: VELISLAVA DINEVA DELTCHEVA

С уважение,

ВЕЛИСЛАВА ДЕЛЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ